

1. RUM (44) *sb m*

sg N rum (10). ◇ *G* rumu (7). ◇ *D* rumowi (1). ◇ *A* rum (5). ◇ *I* rum(e)m (4). ◇ *L* rumie (1).
◇ *pl N* rummy (3). ◇ *G* rumów (6); -ów (4), -(o)w (2). ◇ *D* rumóm (1). ◇ *A* rummy (5). ◇ **[I rummy.]**
◇ *L* rumach (1).

Sł stp: rum, rom, *Cn* notuje, *Linde* XVI – XVIII w.

1. Gruz, fragmenty zniszczonego muru (z niem. Rummel); rudus *Mącz*, *Cn*; humus *Vulg* (39) : Epidaurum Gotowie zborzyli/ z kthorych rumow Ráguzia zbudowaná *BielKron* 274v; niemogli obegnáncy ná murze ftać áni ná wieżách/ przed rumem pierzchájącym/ ktory czynił w ludzech [!] fzkodę *BielKron* 315v, 234v, 316; Rudus, Máteria álftrychowa/ to yeft rozbite á roftłuczzone kámienie s cegłą y s wapnem/ z których álftrychy czinią [...]. Et hoc dicitur rudus novum, sed vetus rudus, Rum/ to yeft/ ftára materia ták kámienna yáko cegielna z rozwálonego budowanía/ ftáry mur. *Mącz* 359d, 359d [2 r.], 360a [2 r.]; *SarnStat* 339, 393; **[RachBonera 1558 73, 159; Leop 2.Esdr 4/10 (Linde); PiotrDzien 306; Potym ogniu robiło ludzi około rumów 200 z łopatami, z nieckami, co z zamku okny rummy zrucali, a to dla budowania z nowotku uprzátali. *KronMieszcz* 160].**

rum czego (5): Elius Adrianus rummy wftytki kościoła y páłacow kazał w Cedron wmiotác *BielKron* 265; gdzie [w Kijowie] głowá wftytkiey Ruśi niegdy była/ fą iefzczé y dziś tego znáki/ to ieft rummy wpádłych murow *BielKron* 437; *Mącz* 360a; Tá moc požárłá żywé/ Troia trupem leży/ Rum w kupách ftoi/ gwałtem rozwálonych wieży. *GórnTroas* 8; **[á do zamku vpornie fię cífnącym/ záftáwili fię w dziurach wybitych/ y zpycháli ich [Polacy Niemców] z gory drzewy/ kołámi/ kámieniámi/ y rumem muru potłuczonego *StryjKron* 488 (Linde)].**

rum z czego (1): ále tá gorá [*Moria*] przez Rzymiány pokáżoná y w Cedron wmiotaná ze wftytkim rumem z kościoła y wżech páłacow *BielKron* 265.

W połączeniu szeregowym (1): wízelki dobry budownik [...] plác on ná ktorym budowác myśli/ pilnie rozmierza: ochędaża/ rummy wízelákie/ chwafty y zawády infze precz z plácu onego wyrzuca *CzechEp* 102.

Wyrażenia: »kamienny rum« (1): signinum opus, quod fractis testis addita calce conficiebatur, Nieyáka robotá z kámiennego rumu z skorup s wapnem przemiefzána. *Mącz* 392b.

»kupa rumu« (1): A zebrawfzy wftytki łupy/ wpořzrod rynku miáftá onego/ fpalićie do gruntu miálftho z onym wftytkim łupem/ przed Pánem Bogiem twoim/ y zoftáne náwieki kupá rumu [erit tumulus perpetuus]/ á nigdy nie będzie nápráwiono. *BibRadz Deut* 13/16; **[BibRadz Mich 1/6 (Linde)].**

»w rum obrocony« (1): TY co Rzym w pośrod Rzymá chcąc baczyć pielgrzymie/ A wždy baczyć niemoželz w lámym Rzymá Rzymie. Pátrzay ná okrąg murow/ y w rum obrocone Theatrá/ y kościoły y flupy ftłuczone *SzarzRyt* D2v.

Przen (19) : Słodki ieft człowiekowi chleb wykłámány/ lecz potym nápełniá fię vftá iego rumu [implebitur os eius calculo]. *BudBib Prov* 20/17.

a) *Coś bezwartościowego, przeszkadzającego, szkodliwego; zanieczyszczenie (o poglądach przeciwników religijnych)* (18) : Rumu wtorego odrzucenie to iest złé y nie włáfne piłmá ś. vżywánie. *CzechEp* 138 *marg*; Rum czwarty, to iest nie słuźne rzeczy iedney ku drugiej przystofowanie.

CzechEp 163 *marg*; Przetoz ią [glinę, tj. niewłaściwe rzeczy] też iefzcze/ iáko iníze zwierzchnie rummy/ ktorých wiele było pierwey odrzucić potrzebá: á tám dopiro pod nią będący fundáment pokázác *CzechEp* 223, 111 *marg*, 151 *marg*, 173 [2 r.], 202 *marg*.

W *połączeniach szeregowych* (2): Chcąc też iákoby práwie/ przez to pińanie/ z gruntu włáfnego y nie omylnego/ budowanie fwe otey rzeczy wyftáwić: [...] vpátruie to/ iż do tákich rzeczy potrzebá mi pierwey/ wízytkie *inpedimenta*/ zawády/ rummy/ chwafty/ ktorých *X(iędz)* *K(anonik)* wiele w fwe Wędzidło nátkał/ ná ftronę odrzucić: á thák dopiero [...] grunt zdrowy pokazác y budowanie záłożyć. *CzechEp* 103, 269.

Wyrażenia: »smrodliwe rummy« (1): Zbił fię iuz z łáłki Bożey zły *X(iędz)* *K(anonika)* y wízego Papięstwá fundáment: okázály fię y zborzyły przednieyíze niektore iego wywody: okázály fię złe/ ímrodliwe/ y ízkodliwe rummy/ y iníze plugáwe chwafty y záwády *CzechEp* 269.

»rum szkodliwy« [szyk 3:2] (5): Boby to głupístwo więtfze niż bydlęce było/ tákim powiańkam íprońnym ráczey/ niż iáłne^{mu} fłowu Bożemu wierzyć. Nie może fię to przygodzić do zbáwiennego^o budowania: przeto y to muí być z plácu iáko gnoy y rum ízkodliwy wyrzucono. *CzechEp* 151, 103 *marg*, 138, 223, 269.

»złe rummy« (1): *CzechEp* 269 *cf* »smrodliwe rummy«.

Szeregi: »rummy i chwafty« (1): á potym odłóżywízy ná ftronę rummy y chwafty ízkodliwe/ náukę íámę zbáwienną przedíę wezmę. *CzechEp* 105. [*Ponadto w połączeniach szeregowych* 2 r.]

»rum, (i, abo) gnoj« [szyk 2:2] (4): Trzećia rzecz ieft w porzákdu íwym/ ktorą też vpátruie być tákże rumem y gnoiem práwie ízkodliwym/ [...] á tá ieft/ zły y nieprzyítoyny wykład pińmá í. *CzechEp* 151, 111, 138, 151.

»rum i plugastwo« (1): Gdyż też y to/ ieft iednym rumem y íprońnym plugáftwem/ fłowá Bożego gwałtownie náciągác *CzechEp* 138.

2. *Ruina, obiekt zniszczony* (5) : Po rumách było dofyc/ y po rozwáloných Wieżách ludzi/ po grobách (co grzech) poíwięconých. *GórnTroas* 70.

rum czego (1): Ty íye [*Panie*] nád Sionem iefzcze máłz ímiłować [...]. Iuz ku rumóm iego ferce obrócili Słudzy twoi/ iuz íye puftyń vżalili. *KochPs* 152.

Zwrot: »z rumow wynieść, wyniesiony« = *odbudować, odbudowany* (1:1): Bo ten [*Pan*] ná grób Siońki wípomni w któtkim czeíe/ A Iudzkié miáftá z rumów wynieíe [*et aedificabuntur civitates Iuda Vulg Ps* 68/36]. *KochPs* 102; *KochProp* 6.

Wyrażenie: »rummy upadłe« (1): Pruńkie kráie ítrapioné/ vftáwicznym boiem/ W rychle ięły íye íiefzyć požádnym pokoiem. Miecze ná niezrobioné lemiefze zkowáno/ [...] Morzá/ y drógi byítrych rzék wípokoioné/ Miáftá z rumów vpádłych znouu wynieíioné *KochProp* 6.

Przen [*czego*] (1) :

Szereg: »rozwaliny i rum« (1): Szczęíliwe práwie miáfto ktore w rozwálinách y rumie obálonego íwieckiego pánowánia/ leżác/ á inney obrony niemáiąc: tákimi murámi [tj. *grobami apostołów*] obtoczóne/ ízyrzey íwoię duchowną władzą/ nífzli kiedy páńístwo Rzymíkie/ roíciąga *SkarŻyw* 408.

3. [*Material służący do budowy lub naprawy grobli: a na tym bagnie pode wsią tedy gromada wszystka dla wygonów i przejazdu swego ścielą gać i nawożą rummy, to jest ziemią, wióry, słomą LustrLub 61.*]

Synonimy: 1. gruz, rozwaliny; 2. rozwalenie, ruina.

LW